

WESLEY JÁNOS LELKÉSZKÉPZŐ FŐISKOLA

KÖRNYEZET- ÉS TÁJVÉDELMI MENEDZSER
szakirányú továbbképzési szak

Szak vezetője: Prof. Dr. Bukovics István DSc
tanszékvezető egyetemi tanár

Budapest, 2011.

KÖRNYEZET- ÉS TÁJVÉDELMI MENEDZSER
szakirányú továbbképzési szak

- I. A szakirányú továbbképzés megnevezése:**
Környezet- és Tájvédelmi Menedzser
- II. A létesítő intézmény neve:**
Wesley János Lelkészképző Főiskola
- III. A szakirányú továbbképzési szak képzési és kimeneteli követelménye:**
- 1. A szakirányú továbbképzés megnevezése:**
Környezet- és Tájvédelmi Menedzser
szakirányú továbbképzési szak
 - 2. A szakképzettség oklevélben szereplő megnevezése:**
Környezet- és Tájvédelmi Menedzser
 - 3. A szakirányú továbbképzés képzési területe:**
Természettudomány
 - 4. A felvétel feltétele, melyre a szakirányú továbbképzési szak épül:**
BA szintű végzettség. Nem természettudományi végzettségűek részére kiegészítő modul.
 - 5. A képzési idő:**
4 félév
 - 6. A szakképzettség megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma:**
120 kredit
 - 7. A képzés során elsajátítandó kompetenciák, tudáselemek, megszerezhető ismeretek, személyes adottságok, készségek, a szakképzettség alkalmazása konkrét környezetben és tevékenységrendszerben:**

A társadalom teljes környezete az alkotó természeti, illetve társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális környezeti alrendszerek szoros kölcsönhatásán és kölcsönös meghatározottságán alapuló komplex, térben és időben dinamikusan változó rendszer. Ezen komplex dinamikai rendszer természeti értékeinek egyidejű megőrzése melletti fenntartható fejlődésének megteremtésének és hosszútávú biztosításának nélkülözhetetlen előfeltétele a környezeti komplex folyamatokat lokális, regionális és globális szinten értő, dolgozó, a célirányos csoportmunkákat irányítani tudó szociális érzékenységű és átfogó szemléletű, többek között környezet- és tájvédelmi menedzser szakember jelenléte, alkotó közreműködése. Eddig ez az inter- és multidiszciplináris megközelítés, valamint a hatásos együttműködés a problémamegoldásban a komplex rendszert értő és felkészültségű szakemberek és kutatók hiánya miatt teljes körűen nem valósulhatott meg.

A képzés célja a társadalom valós igényei alapján az egységes, korszerű, fenntarthatósági szemléleten és magas szintű társadalmi ismereteken, valamint a gyakorlaton alapuló, az egyes szakterületek speciális feladataira rávilágító és

felkészítő, kreatív tervezési, szervezési, irányítási és operatív munkavégzésre való képzés.

Tekintettel arra, hogy a környezet- és tájvédelmi feladatok menedzselése multi- és interdiszciplináris szemléletet követel, szinte egyedüli megoldásként a vonatkozó tudományos eredményeket és a tudományos módszereket, valamint a korszerű irányítás- és vezetéselméleteket, ismerő, azt alkalmazni képes szakember tud megfelelni ezen széles körű elvárásoknak. Ilyen szakemberek képzése valósul meg a szakirányú továbbképzési szak indításával.

A munkaerőpiacon való gyakorlati szakemberként való közvetlen részvételen túl cél a hallgatók felkészítése a megfelelő mesterképzésben való részvételre.

A képzés során elsajátítandó kompetenciák, tudáselemek:

- a társadalom teljes környezetben, a földfelszíni és felszín közeli szféráiban lejátszódó fizikai, kémiai, biológiai, táji és környezeti folyamatok megértése, kezelése;
- környezet- és tájvédelmi elméletek, paradigmák, elvek megértése és tudatos gyakorlati alkalmazása;
- célorientált környezet-és tájvédelmi projektek kidolgozása, a megvalósulás folyamatának irányítása, a fenntarthatóság folyamatos érvényesítése;
- környezet- és tájvédelmi problémák felismerése és kommunikálása;
- környezet-és tájvédelmi irányultságú kutatások tervezése, lebonyolítása;
- a környezet- és tájvédelemre hatással lévő jogi és biztonsági szabályozások érvényesülésében való szerepvállalás és azok hatékonyságának kontrollálása és a szükséges visszajelzések megfogalmazása;
- a vezetés – és szervezéselmélet, az informatikai ismeretek és a menedzsment korszerű követelményeinek gyakorlati alkalmazása;
- a korszerű és hatékony környezet- és tájvédelmi ismeretek és eredmények köztudatban való elterjesztésének és meghonosodásának az elősegítése.

Személyes adottságok, készségek:

- önismeret, kreativitás, kreatív önkifejezési, verbális és nonverbális kommunikációs készség;
- irányítási és döntéshozási készség és képesség,
- stressztűrő-képesség,
- szocializáció és fejlett közösségi érzés;
- rugalmas gondolkodás és problémafelismerő, problémamegoldó készség;
- minőség iránti igény, felelősségtudat;
- idegen nyelvtudás.

8. A képzés során elsajátítandó ismeretkörök és a hozzájuk rendelt kreditértékek:

Elméleti blokk: 50 kredit

Természettudományos ismeretek (kémia, biológia, hidrológia, talajtan, földrajz, meteorológia, környezettan,), Minőségirányítás, Jogi alapismeretek, Kockázatelemzés, Vezetési, irányítási és szervezési ismeretek, Pszichológiai ismeretek, Szociológiai ismeretek - környezetszociológia, Vállalkozói és marketing ismeretek, Kommunikáció – kríziskommunikáció – verbális és nonverbális kommunikáció, EU ismeretek.

Szakmai, gyakorlati blokk: 50 kredit

Környezet- és természetvédelmi jogi és szakigazgatási ismeretek, Élőhelyvédelem, Környezet- és tájgazdálkodás, Környezet- és tájrendezés, Környezet- és tájvédelem, Környezet-egészségtan, Környezetpszichológia, Közigazgatás - közigazgatási eljárás, Környezetbiztonság, Globális környezeti módosulások, A környezet- és tájvédelem nemzetközi szervezetei, Munkavédelem, Általános személyi és vagyonvédelmi ismeretek, Pályázatírás.

Környezet-, tájvédelmi gyakorlat, terepgyakorlat: 10 kredit

9. A szakdolgozat kreditértéke: 10 kredit

TANTÁRGYI LEÍRÁSOK

ELMÉLETI BLOKK

1. TERMÉSZETTUDOMÁNYOS ALAPISMERETEK

(fizika, kémia, biológia, hidrológia, talajtan, földrajz, meteorológia, környezettan,)

Az anyag kettős természete, hullámok és korpuszculák. A teljes elektromágneses színekép és főbb jellemzőik (mikrohullámok; hőmérsékleti sugárzás; infra-, látható és uv. fény; röntgen és gamma sugarak). Részecskesugárzások, radioaktivitás. Sugárzások gyakorlati alkalmazása, dozimetriai alapfogalmak. Anyag-fény kölcsönhatások. Anyagvizsgálati műszerek és módszerek fizikai alapjai. „Energiatermelés”, és termodinamikai problémái. Energiahordozók, energiatarolás, energiagazdálkodás. Alternatív energiaforrások jelenlegi helyzete.

A természeti környezetben, mint nyitott rendszerben lejátszódó alapvető kémiai reakciók, biogeokémiai ciklusok ismertetése, továbbá ezen folyamatok reakciómechanizmusával, termodinamikájával, kinetikájával összefüggő ismeretek nyújtása. A víz szennyezői. Szervetlen és szerves szennyező anyagok a talajban. A légkör fotokémiai és kémiai reakciói. Ionok és gyökök a légkörben. A légköri oxigén reakciói. A légkör szervetlen szennyezői - CO₂, SO₂, NO_x, stb. A savas eső. A fotokémiai szmog képződése és hatása. Az elemek környezeti kémiája. Laboratóriumi felszerelés. Tömeg- és térfogatmérés. Laboratóriumi alpműveletek: melegítés, bepárlás, szárítás, oldás, szűrés, ülepités. Különböző töménységű oldatok készítése. Homogén és heterogén anyagi rendszerek vizsgálata. Határfelületi jelenségek, adszorpció. A pH mérése. Sók hidrolízise. Pufferoldatok vizsgálata. Csapadékképződéssel járó kémiai reakciók. Komplexképződéssel járó kémiai reakciók.

A környezetvédelem szempontjából szükséges alapvető biológiai ismeretek nyújtása, az embert, mint biológiai fajt és környezetét érőhatások által kiváltott reakciók biológiai alapjainak megismertetése. Az élővilág szerveződésének sajátosságai és környezeti következményei. A prokariota szervezetek és a környezeti tényezők kapcsolatának megismertetése, az élőrendszerek viselkedésének, működésének és szabályozásának megértése. A prokarioták felépítése, anyagcseréjük típusai, asszimilációs és disszimilációs anyagcsere-utak kiépülése, energetikai hatékonyságuk sajátosságai. A mikroorganizmusok szaporodásbiológiája, tenyészfeltételeinek befolyásolása a környezetvédelem szempontjából (a mikroorganizmusok anyagcsere-közösségei). A genetikai információk átvitele, megváltoztatása és ennek ökológiai következményei, jelentősége (génsebészeti eljárások, transzgenikus élőlények). Az élőszervezetek és a környezeti tényezők kapcsolatának megismertetése, az életműködések szabályozásában szerepet játszó rendszerek, valamint az élő rendszerek viselkedésének, működésének megértése. Közvetlen kölcsönhatások a mikroorganizmusok, a növények, és állatok, valamint az emberi tevékenység között.

Az időjárás és az éghajlat. A légkör jellemzői. A levegő nedvességtartalma, felhők. A levegő mozgása, szél. A levegő nyomása, sűrűsége. Légtömegek, időjárás jelenségek. A légkör termikus viszonyai, a légköri stabilitást befolyásoló tényezők. Meteorológiai viszonyok hatása a légszennyező anyagok terjedésére. Légszennyezési modellek jellemzése. Baleseti légszennyeződések kialakulásának általános jellemzői.

A hidrobiológia fogalma, tárgya, helye a tudományok rendszerében. A víz, mint közeg és környezeti elem. Vízmozgások. A vízi élőlények előfordulását befolyásoló fizikai és kémiai tulajdonságok. A vízterek tipológiája: vízforgalmi, habituális és hasznosítási típusok. A víztér, mint élőhely: élettájak és életformatípusok. A hidrobiológia fő témaköreinek áttekintése (tudománytörténet, a vízi élőlények jellemzői és előfordulásukat befolyásoló tényezők, gyakorlati hidrobiológia), különös tekintettel a legújabb kutatási eredményekre. Vízi és vizes élőhelyek. A víz és az üledék. Az üledék keletkezése, fajtái, minősége. Az üledék élővilága. Anyagforgalom és energiaáramlás a vízben és az üledékben.

A táj fogalma. A táj különböző definíciói. A földrajzi táj felépülése, alkotó anyagi és energetikai komponensei. A táj térbeli és funkcionális szerkezete. A táj tér- és időbeli dinamikája, stabilitása, invariáns rendszerei. A táj morfológiai egységei. A földrajzi táj alatti és feletti szerveződési szintek. A táj dinamikája prognosztizálásának alapjai. Tájelvek. Az epigeoszféra övezetes felépülése. Magyarország tájai, kistájai. A táji szemléletmód jelentősége a racionális környezetgazdálkodás tudományos megalapozásában.

Földünk és kozmikus környezetünk. A környezet, a környezetvédelem, a környezettudomány és az ökológia fogalma. A táj fogalma, morfológiai egységei. Ember és a természet közötti kapcsolat a kezdetektől napjainkig. Az emberi tevékenység káros hatásai. A talaj, a víz és a levegő szennyeződése. Globális környezeti problémák: üvegházhatás, ózonréteg vékonyodása, savas esők, füstköd. A megváltozott környezeti feltételek hatása az emberi egészségre. Biológiai sokféleség megtartásának szükségessége, az emberiség felelőssége és feladatai. Hulladékgazdálkodási értékrend. Környezet és társadalom. Fenntartható fejlődés.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Újfaludi L.: Környezeti problémák természettudományos alapjai
- Nyilas I. - Varga Klára: Mérések a környezetvédelem fizikai alapjai c. tárgyhoz
- Kiss F. – Vallner J: Környezeti kémia (Segédlet) 1999.
- Papp S. – Rolf K.: Környezeti kémia. 2004.
- Gál B.: Biológia. A sejt és az ember biológiája. Mozaik Kiadó, Szeged. 2004.
- Halász László: ÁBV meteorológia. ZMNE kézirat, 2004.
- Felföldy L.: A vizek környezettana. Általános hidrobiológia. – Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. 1981.
- Galambos J.: Tájökológia. Egyetemi jegyzet. Kertészeti Egyetem 1985.
- Marosi S. - Somogyi S. (szerk): Magyarország kistájainak katasztere. MTA FKI, Budapest, I-II. köt. p. 1023, 1991.
- Kiss Ferenc – Vallner Judit: Környezettudományi alapismeretek, a Természettudományi alapismeretek tankönyvben (Iszály Ferenc szerk.) 2000.

2. MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS ALAPJAI

A minőség fogalma és értelmezése. A minőségellenőrzés, minőségbiztosítás, minőségirányítás fogalom és kapcsolatrendszere. A minőségirányítási rendszerek alapszabványai. A minőségirányítás dokumentációs rendszere, a rendszer auditálása, akkreditálás. A TQM és az EFQM modell főbb jellemzői.

A minőségfejlesztés és megvalósítás területén használatos eljárások és módszerek: problémamegoldó technikák (brainstorming, NCM, 635, Delphi módszer, kaizen, PDC, 5S, stb.), minőségfejlesztéshez használatos technikák (adatgyűjtés és elemzés, Ishikawa diagram, Pareto analízis, korrelációs diagramok, fa-diagram, benchmarking, SPC, stb.), hibamegelőzői módszerek (QFD, FMEA, Poka-yoke, stb.). A HACCP fogalma és alkalmazása az élelmiszergazdaságban. A minőségügy jogi kérdései: fogyasztóvédelem, termékfelelősség, jogharmonizáció, az új megközelítés EU irányelvei. Minőségi díjak, áru és védjegyek.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Dr. Szigeti F. - Dr. Végső K.: A minőségirányítás alapjai., Egységes jegyzet. NYF 2004. január 19.
- Dr. Bálint Julianna: Minőség – tanuljuk, tanítsuk és valósítsuk meg. TERC KFT., Budapest, 2001.
- Dr. Koczor Zoltán: Minőségirányítási rendszerek fejlesztése. TÜV Rheinland Akadémia, Budapest, 2001.
- Győri Z.: Minőségirányítás az élelmiszergazdaságban. Primom, Nyíregyháza, 2002.
- Dr. Juhász Csaba: Minőségbiztosítás a mezőgazdaságban. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest, 2001.

3. JOGI ALAPISMERETEK

A jog fogalma, szerepe, a jogforrások. A Magyar Köztársaság Alkotmánya. A helyi önkormányzatok. A közigazgatási hatósági eljárás. A jogképeség és a cselekvőképesség. A jogi személy. Az alapvető emberi és állampolgári jogok. A tulajdonjog. A haszonélvezeti jog. A kártérítés. A szerződés. Néhány „nevesített” szerződéstípus. A szociális intézményrendszer jogi kereteinek vázlata. Az Európai Unió.

Az alapképzés ismereteire valamint a környezetvédelmi általános képzésre építve a környezet és gazdaság kapcsolatának bemutatása. A környezetvédelmi szabályozás elméleti és gyakorlati összefüggései. Környezeti hatások és kockázatok. Környezetpolitika. Ezen ismeretekre alapozva a hallgató legyen képes eligazodni, a tételes szakmai tudás, az általános elvek, a szabályozási formák, az anyagi jog, és az eljárási jog területén egyaránt.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- 1949. évi XX. törvény: A Magyar Köztársaság Alkotmánya
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény
- A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény
- Tóth Judit: Jog és közigazgatás. Wesley János Kiadó, Budapest, 1999.
- Dr. Balás István: Jogi alapismeretek. Wesley János Kiadó Bp. 2004.
- Bódig – Szabófalvi – P. Szabó - Szabó M. – H. Szilágyi – Takács – Zódi: Bevezetés a jog- és államtudományokba. 2001.
- Bándi Gyula: Környezetvédelmi jog. 1996.
- Szabó M.: Tudomány–jogtudomány–joggyakorlat

4. KOCKÁZATELEMZÉS

A tantárgy célja olyan módszerekkel és eljárásokkal megismertetni a tárgy hallgatóját, amelyekkel bármely környezetbiztonsági kockázati jelenség, kockázati rendszer kockázatának értékelésében, szabályozásában és irányításában tevékenyen és kezdeményezően részt tud venni.

A kockázat fogalma. Kockázat és társadalom. Valószínűségi és nemvalószínűségi kockázat. Intuitív magyarázat és logikai értelmezés. A nemkívánatos esemény. Alapfogalmak. A hibafa.

Az esemény kockázateleméleti fogalma. Indexek. Eseménytartalom. Eseményosztály. Logikai, szomszédsági, megbízhatósági és primattribútumok. Franklin paraméterek. Állapotrendszer. Kritikus pont fogalma és meghatározása. Kockázatkezelési stratégiák. A Shannon-modell. Környezetbiztonsági szemlélet. Katasztrófamodellek. Klimatikus adaptáció. Sejtautomata-modell. Számítástechnikai vonatkozások.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Varga Tamás: Matematikai logika kezdőknek I. II. Kötet. Tankönyvkiadó Budapest, 1966.
- Havas Ádám: Kockázatelemzés: mágia vagy tudomány? Iskolakultúra: 1993/23. 21. old.
- Bukovics István: Klímapolitikai döntések katasztrófavédelmi problematikája és kockázateleméleti alapjai. Magyar Tudomány. 2005/7, 842 - 848 old.
- Himmelblau, D. M.: Hibafelismerés vegyi üzemekben. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1984.

5. VEZETÉSI, IRÁNYÍTÁSI ÉS SZERVEZÉSI ISMERETEK

Az alapvető szervezési és vezetési ismeretekre építve a hallgatók képesek legyenek elsajátítani napjaink leginkább használt eljárásait, melyek a vezetővé válás során szükségesek és azokat a környezetbiztonsági struktúrákban alkalmazni.

Szervezés- és vezetéselméleti irányzatok történeti áttekintése. A vezetés és irányítás, mint folyamat. A vezetés, mint emberi tevékenység. Az egyes szintekhez tartozó feladatok, jellegzetes helyzetek a környezetbiztonság területén. Munkamegosztás, együttműködés a szervezetekben. A tervezés, a vezetői információs rendszerek és a vezetői döntéshozatal. Korszerű vezetési formák, stílusok, módszerek. Normatív szabályozás, koordinatív vezetés, cél- és teljesítményorientáltság, vezetői alkalmasság. A civil szféra módszereinek alkalmazása a környezetbiztonság területén. A szervezet, szervezeti átalakulások, szervezeti életutak. Tudásmenedzsment, folyamatmenedzsment, krízismenedzsment.

Leadership és menedzsment. Szervezetelméleti irányzatok. Szervezeti formák és sajátosságok. Egyén és csoport a szervezetben. Vezetői feladatok, funkciók és képességek. Vezetési stílusok és eszközök. Vezetés és tervezés (SM). Szervezeti változások vezetése (VM). Konfliktusok kezelése (KM)

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Bögel-Ható-Husztli-Keresztes-Zárda: Szervezési és vezetési ismeretek. Elmélet és gyakorlat informatikusoknak. Számalk Kiadó, Budapest, 2001.
- Közigazgatási és integrált rendészeti vezetési ismeretek II. kötet: Integrált rendészeti vezetési ismeretek. Rendészeti Szakvizsga Bizottság, Budapest, RTF, 2005.
- 2004. évi törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól.
- Nemes Ferenc: Vezetési ismeretek és módszerek. BKE Vezetőképző Intézet, 2003.
- Bakacsi Gyula: Szervezeti magatartás és vezetés. Aula, Budapest, 2004.
- Dobák Miklós: Szervezeti formák és vezetés. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.

6. PSZICHOLÓGIAI ISMERETEK

A pszichológia egyes részterületeinek bemutatása, az ismeretek gyakorlati felhasználhatóságának szemléltetése. A következő évben oktatott pszichológiai tárgyak (Személyiséglélektan, Szociálpszichológia) megalapozása. A lelki jelenségek általános ismérveinek elsajátítása.

A katasztrófahelyzetek definíciója, közös jellemzői, ezek hatása a pszichikum működésére. A szorongás, a félelem, a megijedés differenciált pszichológiai ismérvei. A félelem természete, a pánikmagatartás kialakulásának fejlődés-lélektana, a pánikállapotra való hajlam. A megelőzés, a kezelés és a rehabilitáció klinikai ismérvei. A tömegpánik kialakulásának idői, faktorai és környezeti feltételei. A felkészülés főbb területei és formái.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Pszichológia. Szerk: Dr. Geréb György
- D.O. Hebb: A pszichológia alapkérdései
- Florence Littauer: Személyiség plussz.
- Kémenczy Iván: Tömegkatasztrófák pszichológiai hatásai. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1980.
- Barlai R. – Kővágó Gy.: Válság (katasztrófa) kommunikáció. Petit Real Könyvkiadó, Budapest, 1996.

7. SZOCIOLÓGIAI ISMERETEK – KÖRNYEZETSZOCIOLÓGIA

A szociológia helye és szerepe a társadalomtudományokban, a szociológia kialakulása, interdiszciplináris kapcsolatai. A kurzus során a tanuló ismereteket szerez a szociológiában alkalmazott szakszerű empirikus vizsgálati módszerekről, a magyar társadalom szerkezetéről, rétegződési és egyenlőtlenségi kérdésekről. A kurzuson szó van a történeti változások a társadalom szerkezetében; a társadalmi mobilitás, nemzet, etnikai csoport, kisebbségek, a kiemelt demográfiai csoportok: nők, idősek, gyermekek, fiatalok szociológiájáról. A kurzus tárgykörébe tartoznak még a falu és város, a család, családtípusok, az életmód, normák, értékek; az életmód változásai és a deviancia kérdései.

A környezetszociológia fogalma, tárgya és módszerei. A környezetszociológia helye a tudományok rendszerében, kapcsolata más tudományokkal. A környezetszociológia kutatási módszerei. A környezetszociológia nemzetközi trendje, kutatásai, kutatási eredményei. A környezetszociológia hazai vonatkozásai. Gazdaság és társadalom kölcsönhatásának jellegzetességei, folyamata, változásai, ezek hatása a természeti környezetre. A környezetügyi feladatmegosztás. Társadalmi aktivitások a környezetvédelemben. A társadalmi környezetszennyezés. Környezettudatosság. A környezeti tudat szükségessége. A környezeti tudat formáló programok és technikák a civil társadalomban. A médiumok szerepe és felelőssége a környezeti tudat alakításában. Az EU és a környezeti tudat változásának alternatívái.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Csepeli György: Szociálpszichológia, Osiris, Budapest, 1997.
- Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris, Budapest, 1997.
- Farkas Péter: Település és környezetszociológia, Budapest, Pázmány P. Tud. Egy. 1999.
- Albert József – Farkas János: Környezetszociológia, Veszprém, VEK, 1997.

8. VÁLLALKOZÓI ÉS MENEDZSMENT ISMERETEK

A gazdasági és társadalmi élet alapfogalmai, szükséglet, gazdálkodás, újratermelés. A szükséglet kielégítés szintjei és mechanizmusa. Jövedelmek és szükségletek, ártermelés és a piactudomány kialakulása. Munka, munkamegosztás, a gazdasági élet szektorai. Mérés a gazdaságban. A pénz kialakulásának mechanizmusa. A klasszikus és modern pénz. A piac törvényszerűségei. Ártermelés és piactudomány. A gazdaság mikrorendszere, háztartás, non-

profit szervezetek, közüzemek. A vállalkozás, a mikrorendszer integrációja. A gazdaság makrorendszere. Az állam szerepe a gazdaságban. Az ágazati rendszer. A gazdaság nemzetközi kapcsolódása. Ár és pénz a modern gazdaságban. Árelméletek, pénzelméletek. Infláció. Pénzforgalom szabályozása. A bankrendszer. Bér, profit, jövedelmek. Az állam szerepe, adórendszere. Az állam támogatási rendszere. Üzleti vállalkozások. Monopóliumok. Nemzetközi vállalatok és a globalizáció. Szervezeti alapismeretek, non-profit és profit orientált szervezetek fejlődése és működése. Menedzsment ismeretek. A menedzsment rendszer fejlődése: tulajdonosi menedzsment, stratégiai menedzsment, termelésmenedzsment, pénzügyi menedzsment, marketing menedzsment, humánmenedzsment, szakmenedzsmentek, csődmenedzsment. A gazdaság nemzetközi integrációja. Globalizáció a világgazdaságban. Az Európai Unió gazdasági céljai és gazdasági mechanizmusa. A nemzetgazdaság minősített időszakos teljesítőképességének és a gazdaságmozgósítás tervezésének módszerei. A marketing meghatározó szerepének értelmezése. A marketinggondolkodás és kialakulása. A piaci lehetőségek mérlegelése. A piaci környezet elemzése. A fogyasztói és a szervezeti piac jellemzői. Tervek és a tervezés információs bázisa. Célok és tervek. A kínálatdifferenciálás tervezése. A tervezést támogató információs rendszer. A marketingprogram megvalósítása. Termékpolitika. Árpolitika. Az értékesítés rendszere. Elektronikus kereskedelem. Marketingkommunikáció. Működési keretek. A marketingtevékenység vezetése és szervezése. Vállalati magatartásszabályozók.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Samuelson-Nordhaus: Közgazdaságtan I-II-III. KJK, Budapest, 1998.
- Egri Imre – Hegedűs László: Gazdasági alapismeretek (Jegyzet és munkafüzet). Stúdium, 2004.
- Egri Imre: Vállalkozási ismeretek (Könyv és munkafüzet). Debreceni Egyetem, 2004.
- Hegedűs László: Marketing ismeretek. Stúdium, 2004.
- Egri Imre: Menedzsment ismeretek. Stúdium, 2004.

9. KOMMUNIKÁCIÓ–KRÍZISKOMMUNIKÁCIÓ-NONVERBÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

Ismerjék meg a hallgatók azokat a pszichológiai, verbális és nonverbális kommunikációs törvényszerűségeket, melyek alapján eredményesen elsajátíthatják a veszélyhelyzetekben célszerű viselkedési, közlési, befolyásolási mintákat, módszereket.

A verbális kommunikáció. Kommunikációs kódrendszerek. A kommunikáció szintjei és célrendszere. Kommunikációs alapfunkciók, információs funkció, érzelmi funkció, motivációs funkció, ellenőrzési funkció.

Nonverbális kommunikáció. Arcolvasás, arcelemzés. Az arc morfológiai jegyei. Arcüzenetek értelmezése. A testbeszéd főbb megnyilvánulási formái különböző élethelyzetekben. A nonverbális kommunikáció tudatos alkalmazása. A stressz fogalma, jelentősége, nonverbális vonatkozásai. A stressz-kezelés. Arc- és testüzenetek a mindennapi gyakorlatban.

A krízis, a válság, a veszélyhelyzet fogalma és jellemzői. A krízis kommunikáció fogalma, célja, alapfeladatai és fő területei. A célközösségek felosztása : korosztályos és sajátos célcsoportok, családok veszélyhelyzetben. A túlprodukciós célközösség, tömeg, tömegpánik, a megelőzés kommunikációs módszerei. A kríziskommunikáció eszközei, az információáramlás irányai, tartalma. Kommunikációs formák. A kommunikációs zaj, a rémhír és terjedésének mechanizmusa, a globalizált informatika, mint kommunikációs veszélyforrás. Módszerek, ajánlások kríziskommunikációs eljárásokra.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Siklaci István: A szóbeli befolyásolás alapjai. Tankönyvkiadó, Budapest, 2.kiadás, 1955.
- Aronson E.: A társas lény. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1996.
- Dr. Barlai Róbert és Kővágó György: Válság – (katasztrófa) kommunikáció. Petit Real Könyvkiadó, Budapest, 1996.
- dr Zellei Gábor: Katasztrófapszichológia. CEDIT Kft, 1995.
- Zsebők Lajos: Válságkommunikáció a víziközmű-szolgáltatásban. Fejérvíz Rt., Székesfehérvár
- Dr. Zellei Gábor et al.: Munkahelyi tűzvédelem, 9.13. fejezet. Verlag Dashöfer, 2000-2005.
- Csapatpszichológia. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1993. (ZMNE könyvtár)
- Fekete Ferenc – Sándor Imre: Válságkezelés és kríziskommunikáció. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem kiadása, 1997.
- Szabó K.: Kommunikáció felsőfokon. Kossuth Kiadó, Budapest, 2001.

10. EU ISMERETEK

Az egységes Európa gondolat politikai, gazdasági gyökerei, az egységesülés kezdeti lépései. Az Európai Közösségek kialakulása, a továbbfejlődés útjai. A Párizsi és Római Szerződések. Az Egyesülési Szerződés és az Egységes Európai Okmány; Nemzetközi gazdasági szervezetből nemzetközi politikai szervezetté válás folyamata. 1992. Maastricht, az Európai Unió Szerződés elfogadása, majd ratifikálása, az Európai Unió létrejötte. A három pillérre épülő Európai Unió modellje. Az Amszterdami Szerződés; Az Európai Unió intézményrendszere. Az Európai Tanács a tagállamok legmagasabb szintű találkozási pontjából a közösség legfőbb döntéshozó szervévé válásának folyamata, az Európai Tanács politikai szerepe. Az Európai Unió Tanácsának funkcionálisan rétegződő modellje. Eljárási módok, szavazási módok a Tanácsban; A szupranacionális bürokráciára épülő kormányközi együttműködést biztosító Európai Bizottság felépítése és összetétele. Az európai biztosok és az európai bizottsági apparátus működési modellje, funkciók és hatáskörök a Bizottságban; Az Európai Parlament vitafórumból felelős döntéshozó szervvé válásának útja, a hatáskörök bővítésének folyamata. A Parlament hatáskörei. A parlamenti képviselők jogállása. Európai politikai pártok parlamenti csoportjai, csoportközi csoportok. Az európai érdekcsoportok rendszere; Az autonóm jogrendszerként létező közösségi jog, mint a jogszabályok szervezett és strukturált rendje, amelynek saját forrásai, intézményei és eljárási módjai vannak. A luxemburgi Európai Bíróság, az Elsőfokú Bíróság és a Főügyész Hivatal szerepe, felépítése, módszerei, eljárási módjai. A közösségi jog közvetlen hatálya, elsőbbsége, az előfoglalás és a jogharmonizáció kérdései; Egyéb Uniók szervezetek. Az Európai Közösségek Számvevőszéke. Az Unió Szerződés által fő szervvé vált Számvevőszék feladat-és hatásköre. Az Európai Központi Bank és az Európai Beruházási Bank A Gazdasági és Szociális Bizottság tanácsadó, véleményező, konzultatív szerepe. A Régiók Bizottságának feladatköre, az Európai Unió regionális politikája; Gazdasági és Monetáris Unió. A monetáris integráció kialakulása, a közös pénz előnyei. Az Európai Unió költségvetése. Az Unió intézmények szerepe a költségvetés előkészítésében, elfogadásában és ellenőrzésében; Közös politikák és közösségi tevékenységek az Európai Unióban. Kereskedelem és versenypolitika. Mezőgazdasági és halászati politika. Közös közlekedési politika és transzeurópai hálózatok. Foglalkoztatás-és szociálpolitika. Ipar-, energia-, és kutatás-fejlesztési politikák. Környezetvédelem, fogyasztóvédelem és egészségügyi politikák. Oktatási és kulturális politikák.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2001.
- Navracsics Tibor : Európai belpolitika. Korona, 1998.
- Kende Tamás : Európai közjog és politika. Osiris-Századvég, 1995.
- Az Európai Bizottság éves jelentése Magyarország előrehaladásáról a tagság felé. 1997,1998,1999,2000.2001.
- Európa A-tól Z-ig. Az Európai Integráció Kézikönyve. Európai Bizottság, 1997.

SZAKMAI, GYAKORLATI BLOKK

11. (KÖRNYEZETI, TÁJI) JOGI, SZAKIGAZGATÁSI ALAPISMERETEK

A jog fogalma, szerepe, a jogforrások. A Magyar Köztársaság Alkotmánya. A helyi önkormányzatok. A közigazgatási hatósági eljárás. A jogképesség és a cselekvőképesség. A jogi személy. Az alapvető emberi és állampolgári jogok. A tulajdonjog. A haszonélvezeti jog. A kártérítés. A szerződés. Néhány „nevesített” szerződéstípus. A szociális intézményrendszer jogi kereteinek vázlata. Az Európai Unió. A Magyar Köztársaság alkotmányos berendezkedése, az Alkotmány. Az alapvető jogok és kötelezettségek, ezek érvényesülésének garanciái. Az államhatalmi szervek rendszere, jellegük, egymáshoz való viszonyuk. Az Országgyűlés, a Kormány, a Köztársasági elnök, jogvédelmi szervek, ÁSZ és az önkormányzatok. A közigazgatás az állami funkciók rendszerében, a közigazgatás rendeltetése és feladatai. A közigazgatás szervezetrendszere. Önkormányzati igazgatás. Köztisztviselési igazgatás. A közigazgatás működése. A védelmi igazgatás kialakulása, fejlődése, főbb területei, szervezeti rendszer és feladatai.

Az alapképzés ismereteire valamint a környezetvédelmi általános képzésre építve a környezet és gazdaság kapcsolatának bemutatása. A környezetvédelmi szabályozás elméleti és gyakorlati összefüggései. Környezeti hatások és kockázatok. Környezetpolitika. Ezen ismeretekre alapozva a hallgató legyen képes eligazodni, a tételes szakmai tudás, az általános elvek, a szabályozási formák, az anyagi jog, és az eljárási jog területén egyaránt.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- 1949. évi XX. törvény: A Magyar Köztársaság Alkotmánya
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény
- A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény
- Tóth Judit: Jog és közigazgatás. Wesley János Kiadó, Budapest, 1999.
- Dr. Balás István: Jogi alapismeretek. Wesley János Kiadó Bp. 2004.
- Bódig – Szabófalvi – P. Szabó - Szabó M. – H. Szilágyi – Takács – Zódi: Bevezetés a jog- és államtudományokba. 2001.
- Bándi Gyula: Környezetvédelmi jog. 1996.
- Általános közigazgatási ismeretek. KSZK, Budapest, 2009.
- Lőrincz Lajos – Takács Albert: A közigazgatás-tudomány alapjai. Rejtjel Kiadó Kft, Budapest, 2001.

12. ÉLŐHELY-VÉDELEM

Az élőhely, élettér és életközösség fogalma; a természetes, természetközeli és mesterséges élőhelyek csoportosítási lehetőségei. A magyarországi természetes élőhelyek bemutatása. Leromlási folyamatok a magyarországi természeti területeken. A hemeróbia fogalma, becslési lehetőségei. Regenerációs folyamatok a magyarországi természeti területeken, a regeneráció mérési lehetőségei. Természetvédelmi feladatok a természetes élőhelyeken. A nem természetes élőhelyek védelmének szükségessége. Az élőhelyvédelem, mint az állatvédelem

és a vadgazdálkodás alapja. Mezei élőhelyek védelme és fejlesztése. Vízi élőhelyek védelme és fejlesztése. Erdei élőhelyek védelme és fejlesztése.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Szmorad F. - Tímár G. (szerk.): Növénytakaró és ökológiai tanulmányok. - TILIA Vol. I., Sopron, 1995.
- Faragó S.: Élőhelyfejlesztés az apróvad-gazdálkodásban. - Mezőgazda Kiadó, Budapest, 1997.
- Csapody I. - Halupa L. - Keszthelyi I.: Irányelvek a természetvédelem alatt álló erdők kezelésére. - KTM, Budapest, 1995.
- Borhidi A. et al.: Vörös Könyv. Magyarország veszélyeztetett növénytakarói. - Akadémiai Kiadó, Budapest, 1998.
- Láng E. (szerk.): Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer I-X. - MTA ÖBKI - MTM, Budapest, 1997

13. KÖRNYEZET- ÉS TÁJGAZDÁLKODÁS

A környezetvédelem, környezetgazdálkodás, a fenntartható táj- és környezetgazdálkodás fogalma, kialakulása. A fenntartható táj- és környezetgazdálkodás megteremtéséhez alapvetően szükséges természeti erőforrások állapotának, minőségének jellemzői az erőforrásokkal való racionális gazdálkodás. Meg nem újítható erőforrások (fosszilis) hatása a környezetre, a megújuló erőforrások szerepe a környezet állapotát illetően. A biomassa energiaforrások lehetőségei. Az ökológia által feltárt természettörvények alkalmazása a gazdálkodásban. Az anyagáramlást és anyaggazdálkodást biztosító folyamatok. Az anyagszerveződés általános törvényei. Erőforrás fogyasztás, erőforrás rekonstrukció, erőforrás védelem. Az árutermelés hatása a természeti erőforrások állapotára, minőségére. Műtrágyák és a környezet, peszticidek és a környezet, a környezet erősödő savasodása és az erőforrások állapota. A környezeti problémák megjelenése a közgazdaságtanban. Közgazdaságtani irányzatok: ökológiai közgazdaságtan és a környezetgazdaságtan. Zöldülő nemzeti elszámolások. Különböző szabályozási mechanizmusok a környezeti állapot megfelelő minőségben való fennmaradásáért: közvetlen vagy normatív szabályozás, közvetett vagy gazdasági szabályozás (adó, szubvenció, piacteremtés). A környezetgazdálkodás mikrogazdasági szintjei. A vállalat(ok) és környezete. Társadalmi és vállalati érdekek közötti ellentmondás feloldásának lehetséges módjai. A vállalat (a vállalatvezető) környezeti felelőssége. A vállalat, mint ökológiai alrendszer. A fenntartható táj- és környezetgazdálkodás lokális, regionális és globális környezetbiztonsági vonatkozásai.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Bándi Gy. (sorozat szerk.): Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása - KJK, Bp. 1999.
- Fodor L.: Integratív környezetjog - Bíbor Kiadó, Bp. 2000.
- Kerekes S. - Szlávik J.: Környezeti menedzsment közgazdasági eszközei - KJK, Bp. 2001.
- Sántha A.: Környezetgazdálkodás I. - Akadémia Kiadó, Bp. 1993
- Sántha A.: Környezetgazdálkodás II. - Nemzeti Könyvkiadó, Bp. 1993

14. KÖRNYEZET- ÉS TÁJRENDEZÉS

A környezet. és tájrendezés ökológiai, műszaki, ökonómiai ismeretek és esztétikai elvek alapján az emberi környezet, a táj alakítása annak érdekében, hogy a táj élettani kondicionáló hatása, termelőképessége, használati és vizuális értéke növekedjék. A tárgy keretében

hallgatók megismerkedhetnek a tájrendezés lényegével, a tájrendezési terv részeivel, a tájrendezési folyamattal. Sor kerül a környezet- és tájtípusok kialakulásának ismertetésére, az európai és a hazai környezet- és tájrendezés-történet valamint a környezet- és tájrendezés oktatás kialakulásának bemutatására, a vízrendezés és a tájrendezés, valamint a környezetvédelem és a tájtervezés, a fenntartható környezetgazdálkodás kapcsolatának feltárására.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Sántha A.: Környezetgazdálkodás I. - Akadémia Kiadó, Bp. 1993
- Sántha A.: Környezetgazdálkodás II. - Nemzeti Könyvkiadó, Bp. 1993

15. KÖRNYEZET- és TÁJVÉDELEM

A környezetvédelem, környezetgazdálkodás, a fenntartható táj- és környezetgazdálkodás fogalma, kialakulása. A fenntartható táj- és környezetgazdálkodás megteremtéséhez alapvetően szükséges természeti erőforrások állapotának, minőségének jellemzői az erőforrásokkal való racionális gazdálkodás. Meg nem újítható erőforrások (fosszilis) hatása a környezetre, a megújuló erőforrások szerepe a környezet állapotát illetően. A biomassza energiaforrások lehetőségei. Az ökológia által feltárt természettörvények alkalmazása a gazdálkodásban. Az anyagáramlást és anyaggazdálkodást biztosító folyamatok. Az anyagszerveződés általános törvényei. Erőforrás fogyasztás, erőforrás rekonstrukció, erőforrás védelem. Az árutermelés hatása a természeti erőforrások állapotára, minőségére. Műtrágyák és a környezet, peszticidek és a környezet, a környezet erősödő savasodása és az erőforrások állapota. A környezeti problémák megjelenése a közgazdaságtanban. Közgazdaságtani irányzatok: ökológiai közgazdaságtan és a környezetgazdaságtan. Zöldülő nemzeti elszámolások. Különböző szabályozási mechanizmusok a környezeti állapot megfelelő minőségben való fennmaradásáért: közvetlen vagy normatív szabályozás, közvetett vagy gazdasági szabályozás (adó, szubvenció, piacteremtés). A környezetgazdálkodás mikrogazdasági szintjei. A vállalat(ok) és környezete. Társadalmi és vállalati érdekek közötti ellentmondás feloldásának lehetséges módjai. A vállalat (a vállalatvezető) környezeti felelőssége. A vállalat, mint ökológiai alrendszer. A fenntartható táj- és környezetgazdálkodás lokális, regionális és globális környezetbiztonsági vonatkozásai. A környezet- és tájvédelem hazai és nemzetközi intézményrendszere.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Bándi Gy. (sorozat szerk.): Az Európai Unió környezetvédelmi szabályozása - KJK, Bp. 1999.
- Fodor L.: Integratív környezetjog - Bíbor Kiadó, Bp. 2000.
- Kerekes S. - Szlávik J.: Környezeti menedzsment közgazdasági eszközei - KJK, Bp. 2001.
- Sántha A.: Környezetgazdálkodás I. - Akadémia Kiadó, Bp. 1993
- Sántha A.: Környezetgazdálkodás II. - Nemzeti Könyvkiadó, Bp. 1993

16. KÖRNYEZETEGÉSZSÉGTAN

A népesség és a környezet kapcsolata. Fizikai hatások és az egészség kapcsolata: az ionizáló és nem ionizáló sugárzás hatásai, a zaj hatása. A környezet kémiai anyagainak hatása az egészségre: a levegő a víz és a talajok szerves és szervetlen szennyezőinek hatásai, hatásmechanizmusok. A biológiai szennyezők: a vírusok és a baktériumok, patogén mikroorganizmusok. A toxikus anyagok csoportosításának szempontjai. A mérgek bejutása, felszívódása és transzportja a szervezetben. A detoxikáció lehetséges mechanizmusai, a

mérgek transzformációs reakciói. A környezetszennyezők toxikológiai tesztelése. A biológiai teszt módszerek alkalmazhatósága és kritériumai. Rövid és hosszú lejáratú módszerek. A mutagén anyagok hatásai, kimutatásuk. Korai figyelmeztető rendszerek és alkalmazási lehetőségei.

Az egészséges környezet és annak biztosítása. Természetes környezet, a levegő, a víz és a talaj egészségtana. Mesterséges környezet, falvak, városok, lakások. Személyi gondozás, szokások, egészséges életmód kialakítása. Az ember életmódjának hatása az egészségre: a dohányzás, a stressz, az alkohol és a kábítószer hatása. Az allergia, mint napjaink egyik népbetegsége. Az egészséges öltözködés és táplálkozás. A mentálhigiéne fogalma és jelentősége. Katasztrófa során bekövetkezett sérüléstípusok és betegségek jellemzése, a kórhelyen történő egészségügyi ellátás szabályai. Ön- és kölcsönös segélynyújtás.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Dr. Bombay Lászlóné: Egészségtani és gondozási ismeretek. OKKER Oktatási Iroda, 1995.
- Dr. Gion Gábor: Egészségvédelem. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1995.
- Nagy István, Dr. Nyilas Károly: Az ember biológiája és egészségtana (egységes jegyzet, kézirat). Nemzeti Tankönyvkiadó, 1993.
- St. John Ambulance, St. Andrew's Ambulance Association, Brit Vöröskereszt – Az elsősegély alapkönyve. Mérték Kiadó, Budapest, 2003.

17. KÖRNYEZETPSZICHOLÓGIA

A pszichológia egyes részterületeinek bemutatása, az ismeretek gyakorlati felhasználhatóságának szemléltetése különös tekintettel a környezeti hatások személyiségre gyakorolt hatásaira, következményeire. A lelki jelenségek általános ismerveinek elsajátítása. A katasztrófahelyzetek definíciója, közös jellemzői, ezek hatása a pszichikum működésére. A szorongás, a félelem, a megijedés differenciált pszichológiai ismérvei. A félelem természete, a pánikmagatartás kialakulásának fejlődés-lélektana, a pánikállapotra való hajlam. A megelőzés, a kezelés és a rehabilitáció klinikai ismérvei. A tömegpánik kialakulásának idői, faktorai és környezeti feltételei. A felkészülés főbb területei és formái.

Az alapvető szervezési és vezetési ismeretekre építve a hallgatók képesek legyenek elsajátítani napjaink leginkább használt eljárásait, melyek a vezetővé válás során szükségesek és azokat a környezetbiztonsági struktúrákban alkalmazni. Szervezés- és vezetélméleti irányzatok történeti áttekintése. A vezetés és irányítás, mint folyamat. A vezetés, mint emberi tevékenység. Az egyes szintekhez tartozó feladatok, jellegzetes helyzetek a környezetbiztonság területén. Munkamegosztás, együttműködés a szervezetekben. A tervezés, a vezetői információs rendszerek és a vezetői döntéshozatal. Korszerű vezetési formák, stílusok, módszerek. Normatív szabályozás, koordinatív vezetés, cél- és teljesítményorientáltság, vezetői alkalmasság. A civil szféra módszereinek alkalmazása a környezetbiztonság területén. A szervezet, szervezeti átalakulások, szervezeti életutak. Tudásmenedzsment, folyamatmenedzsment, krízismenedzsment. Leadership és menedzsment. Szervezetelméleti irányzatok. Szervezeti formák és sajátosságok. Egyén és csoport a szervezetben. Vezetői feladatok, funkciók és képességek. Vezetési stílusok és eszközök. Vezetés és tervezés (SM). Szervezeti változások vezetése (VM). Konfliktusok kezelése (KM). Tárgyalástechnika. Kommunikáció a tárgyalás folyamatában. A kommunikációs jelek értelmezésének háttere. Kommunikációs szabályok. A kommunikáció eszközei. A nem verbális jelzések értelmezése. A sikeres kommunikáció. Konfliktusok a szervezetben. A konfliktusok forrásai. Környezeti konfliktushelyzetek. Konfliktuskezelési stratégiák. Közösségi közvetítés. A konfliktuskezelő beszélgetés felépítése. Esetpéldák.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Bögel-Ható-Husztli-Keresztes-Zárda: Szervezési és vezetési ismeretek. Elmélet és gyakorlat informatikusoknak. Számalk Kiadó, Budapest, 2001.
- Közigazgatási és integrált rendészeti vezetési ismeretek II. kötet: Integrált rendészeti vezetési ismeretek. Rendészeti Szakvizsga Bizottság, Budapest, RTF, 2005.
- 2004. évi törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól.
- Nemes Ferenc: Vezetési ismeretek és módszerek. BKE Vezetőképző Intézet, 2003.
- Bakacsi Gyula: Szervezeti magatartás és vezetés. Aula, Budapest, 2004.
- Dobák Miklós: Szervezeti formák és vezetés. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.
- Pszichológia. Szerk: Dr. Geréb György
- D.O. Hebb: A pszichológia alapkérdései
- Florence Littauer: Személyiség plussz.
- Kémenczy Iván: Tömegkatasztrófák pszichológiai hatásai. Zrínyi Kiadó, Budapest, 1980.
- Barlai R. – Kővágó Gy.: Válság (katasztrófa) kommunikáció. Petit Real Könyvkiadó, Budapest, 1996.

18. KÖZIGAZGATÁS – KÖZIGAZGATÁSI ELJÁRÁS

Közigazgatási alapfogalmak, alapelvek. A KET hatálya. Joghatalom, hatáskör, illetékesség. Alapeljárás. A hatóság döntései. Hatósági bizonyítvány, igazolvány, nyilvántartás. Jogorvoslatok. Végrehajtás. Az eljárási költség. Az elektronikus ügyintézés és hatósági szolgáltatás. A védelmi tevékenység fogalmi, céljai, feladatai, szervei és intézményei. A rendészet jogszabályi alapjai, a rendészeti igazgatás. Az érdekelt és közreműködő szervek kapcsolata, feladata a biztonsági igazgatásban. Hagyományos feladatok és új kihívások a környezetbiztonság területén. A környezetbiztonság szervezeti és irányítási rendszere.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Dr. Bukovics István: Katasztrófavédelmi igazgatás. Budapesti Corvinus Egyetem Államigazgatási Kar jegyzete, Budapest, 2008.
- Közigazgatás-tudományi Antológia I., ELTE, Budapest, 1993.
- Józsa Fábán: KET Kérdezz – Felelek. Opten Informatikai Kft, Budapest, 2008.

19. KÖRNYEZETBIZTONSÁG

A környezetbiztonság fogalma, tér és időbeli viszonylagossága. Magyarország veszélyeztetettsége, a települések veszélyeztetettségi besorolása, védelmi követelmények. A megelőzés, a védekezés és elhárítás és a rehabilitáció. Ár- és belvizek elleni védekezés. Rendkívüli időjárási helyzetben történő védekezés. Veszélyhelyzeti szintet elérő környezetkárosodás felszámolása. Nukleáris baleset-elhárítás. Földrengés következményeinek felszámolása. Ipari üzemekben keletkezett katasztrófák következményeinek felszámolása, veszélyes anyagok elleni védelem. Tömeges méretű migráció kezelése. Humán járványok megelőzésének és felszámolásának feladatai, veszélyhelyzeti szintű hőhullám elleni védekezés. Állati eredetű járványok elleni védekezés, élelmiszerbiztonság. Közlekedési katasztrófák kezelése. Közigazgatási informatikai rendszerek, kritikus infrastruktúrák védelme. Az EU környezetbiztonsági politikája, szervezeti.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Dr. Bukovics István: Katasztrófavédelmi igazgatás. Budapesti Corvinus Egyetem Államigazgatási Kar jegyzete, Budapest, 2008.

- CD / DVD Jogtár

20. GLOBÁLIS KÖRNYEZETI MÓDOSULÁSOK

A globalizáció lényege, sajátosságai. A globalizálódó világ gazdaság. A globális problémák felismerése, világkonferenciák. Világmodellek (Medows és társai, Tinbergen-modell, Gábor-Colombo jelentés, Leontief-modell, Somogyi-modell). A globális környezeti problémák fontosabb nemzetközi és hazai vonatkozásai.

A légkör globális problémái, az üvegházhatás várható következményei. A Vahava-program. Globális vízproblémák, vízszennyezés, édesvízvédelem, elsivatagosodás, aszályhajlam erősödése. Az erdőirtás mint globális probléma. Az esőerdők pusztítása. A savas ülepedés hatásai. Az emberiség energiagondjai, lehetséges megoldások. Az atomenergia és nukleáris hulladékok. A hulladék mint globális probléma. A műanyagok jövőbeni szerepe. A kemizáció és a mezőgazdaság. A „zöldforradalom” és a világelelmélet. A népességnövekedés és az urbanizáció. Egyéb urbanizációs problémák (szmog, zsúfoltság, stressz jelenség, stb.). Az ökonómia csapdájában. Termelés és fogyasztás. A fenntartható fejlődés kérdőjelei. A globális gondolkodás a földi környezetről. Jövőképek, modellek.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Rakonczai J.: Globális környezeti kihívások. Universitas Szeged Kiadó, Szeged 2008.
- Kerényi A.: Általános környezetvédelem. Globális gondok lehetséges megoldások. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, 1995.
- Al Gore: Mérlegen a Föld. Ökológia és az emberi lélek. Föld Napja Alapítvány, 1993.
- Vida G.: Helyünk a bioszférában, Tipotex Elektronikus Kiadó Kft., 2001.

21. KÖRNYEZET- ÉS TÁJVÉDELEM HAZAI ÉS NEMZETKÖZI SZERVEZETEI

A környezetvédelem, természetvédelem, tájvédelem hazai és nemzetközi intézményrendszeri kialakulása és fejlődése, a nemzetközi együttműködés és összefogás szükségességének tudatosodása. A környezetvédelem, természetvédelem, tájvédelem hazai és nemzetközi szervezetei és tevékenységük. Egyezmények, felhívások, ajánlások. A civil szervezetek, zöld mozgalmak tevékenységének és hatásának erősödése.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Rakonczay Z.: Természetvédelem. Mezőgazdasági Szaktudás Kiadó, Budapest, 1995.
- Pájer J.: Természetvédelem az ezredfordulón. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest, 2002.

22. MUNKAVÉDELEM

A munkavédelem hazai és nemzetközi szabályozási rendszere. A munkavédelem felügyelete. A munkaadó kötelezettségei és jogai. A munkavállaló kötelezettségei és jogai. A munkahelyi balesetek és megbetegedések. Kockázatbecslés és kockázatkezelés a munkafolyamatokban. Integrált irányítási rendszerek és a munkavédelem. Gyakorlati példák és megoldások.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Molnár Jenő – Ungváry György: Munkavédelem – Gyakorlati tanácsadó a munkabiztonság, a munkahigiéne és a foglalkozás-egészségügy területén. Verlag Dashofer Szakkönyvtár, Budapest, 1994-től
- CD / DVD Jogtár

23. ÁLTALÁNOS SZEMÉLYI ÉS VAGYONVÉDELMI ISMERETEK

A személy- és vagyonvédelmet szabályozó jogszabályi háttér, fogalmak, feladatok csoportosítása. Személyvédelem, a védett személyek csoportosítása és azok védelmének speciális ismeretei. A támadás okainak és lehetőségeinek vizsgálata, az elhárítás módszerei. Személy- és vagyonvédelmi tervek készítése, alkalmazandó erők, eszközök ismertetése. Védelmi koordináció és kommunikáció. Vagyonvédelem. Objektumvédelem fogalma, feladata. Élőerős és biztonságtechnikai védelmi rendszerek ismertetése, azok működés és használatának szabályai. A HR védelem tartalma, feladatai, alkalmazott módszerek. Üzleti hírszerzés és elhárítás fogalma, gazdasági és társadalmi összefüggései, a szükséges és elégséges védelem módszerei. A magánnyomozás helye és szerepe a társadalomban.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Új vagyonvédelmi nagykönyv, Cedit 2000 Kft., Budapest, 2002.
- Személyvédelmi ismeretek, Cedit 2000 Kft, Budapest, 1997.
- 2005. évi CXXXIII tv.
- Biztonságszervezés. Budapesti Műszaki Főiskola, Gazdaságtudományi Egyetem, Mérnöki Intézet, Budapest, 2000.
- Munk Sándor: Információbiztonság, Informatikai biztonság. ZMNE kiadványa

24. PÁLYÁZATÍRÁS

A tárgy a hazai és nemzetközi pályázatot elkészítésének módszertanával, a projektek menedzselésének metodikájával foglalkozik. A tantárgy célja, hogy a hallgatók megfelelő információkat és tudást szerezzenek a forrásszerzés lehetőségeiről, általánosan jártasak legyenek alapvető menedzsment folyamatokban.

A projekt meghatározása. A projekt létrehozása. A projekt kidolgozása. A projekt megvalósítása és nyomon követése. A projekt értékelése és az eredmények terjesztése. A projekt értékelése és az eredmények terjesztése. Problémafa, Célfá, Logikai keretmátrix, SWOT-analízis, Cash-flow elemzés. Pályázati kiírások főbb ismérvei

Kötelező és ajánlott irodalom:

- Kulcsár L.: Projekt menedzsment ismeretek Agóra Alapítvány, Ácsteszer, 2003
- www.eutanfolyam.hu
- Pályázatírás az Európai Unióban MTI-Eu tanfolyamok, Budapest, 2003
- www.palyazatiras.lap.hu

25. TEREPGYAKORLAT

A hallgatók a szakmai terepgyakorlatot a környezetbiztonsági katasztrófavédelmi tevékenységben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervezeteknél, intézményeknél, illetve a veszélyes tevékenységet folytató gazdálkodó szervezeteknél hajtják végre, figyelembe véve a munkahelyi és egyéni lehetőségeket, illetve érdeklődési köröket.

Kötelező és ajánlott irodalom:

- a tantárgyához felsorolt szakirodalmak